

**Networkshop 2020
ONLINE**

Házigazda:

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

„Esélyeink és kihívásaink a digitális transzformáció világában”

•
**Országos Online Konferencia
2020. szeptember 2–4.**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Szerkesztette: Tick József, Kokas Károly, Holl András

Tipográfia és tördelés: Vas Viktória

Workshop

2020. szeptember 2-4. Pécsi Tudományegyetem, (On-line)
konferencia előadásainak közleményei

ISBN 978-615-01-0376-1

DOI: [10.31915/NWS.2020](https://doi.org/10.31915/NWS.2020)

Kiadja a HUNGARNET Egyesület
az MTA Könyvtár és Információs Központ közreműködésével
Budapest
2020

Borítókép: [freepik.com](https://www.freepik.com)

**Országos Könyvtári Platform – központi könyvtári szolgáltatások
együttműködő rendszere**

Lendvay Miklós

Országos Széchényi Könyvtár, Országos Könyvtári Platform Projektvezető

lendvay.miklos@oszk.hu

[ORCID: 0000-0001-8065-5282](https://orcid.org/0000-0001-8065-5282)

In 2020/21, the collaborative distributed Hungarian library platform will be completed and introduced, revolutionizing library services with state-of-the-art IT solutions.

The Hungarian National Library Platform (HNLP) puts the national library services, the common catalog and interlibrary loan, the services of the ISBN office, the digitization cooperation on a new foundation, and integrates the Hungarian National Namespace and opens up entity-based data connections beyond the library world.

It expands the range of services provided to readers, providing legitimate digital content to both library visitors and remotely logged in online users. It provides modern interfaces for publishers and authors to expand the range of information about their publications with relevant data.

It is open to libraries to replace, in part or in full, their existing IT solutions and, moving into the cloud-based system, use it as their own integrated library platform. The parameter-driven HNLP allows connected libraries to create a unique brand image, deliver their collections in the most diverse way, while becoming an integral part of an entity-based data model-based metadata repository and digital object repository.

The collaboration between libraries, which began in 2016 with the design of the new platform, has now entered a new phase: our partners review the specifications, the libraries provide their data for the developed modules, test the system elements, and then the entire platform in an integrated way. The first module of the HNLP, the “old and rare books” module, was launched in October 2019, followed by the launch of the Library Science Library in 2020, and in 2021 the operation of the National Széchényi Library in this modern environment will follow.

What are the main pillars of this platform? What secures the required flexibility? What makes it capable of accommodating any type of metadata and serving any type of library? How can all types of libraries be connected, small and large libraries, university and church, public and private libraries alike? How is the system open to the processing of archival and museum materials? What has been achieved so far and what are the next steps until the full transition?

Keywords: new generation library platform, Hungarian national library platform, the Future of Libraries is Open, FOLIO, namespace

2020/21-ben elkészül és bevezetésre kerül az együttműködő megosztott platform, amely a legmodernebb informatikai megoldások révén forradalmasítja a könyvtári szolgáltatásokat.

Az Országos Könyvtári Platform (OKP) új alapokra helyezi az országos könyvtári szolgáltatásokat, a közös katalógust és a könyvtárközi kölcsönzést, az ISBN iroda szolgáltatásait, a digitalizálási együttműködést, a Magyar Nemzeti Névtérhez integrálva a könyvtári világon túlra is kinyitja az entitás alapú adatkapcsolatokat.

Kibővíti az olvasóknak nyújtott szolgáltatások körét, jogtisztá digitális tartalmakat szolgáltat a könyvtárlátogatóknak és a távolról bejelentkezett online felhasználóknak egyaránt. Modern felületeket biztosít a kiadóknak és szerzőknek, hogy releváns adatokkal bővítsék a kiadványaikkal kapcsolatos információk körét.

Nyitva áll a könyvtárak számára, hogy akár részben, akár teljességében kiváltsák a meglévő informatikai megoldásaikat, és beköltözve a felhő alapú rendszerbe, azt használják, mint saját integrált könyvtári platformjukat. Az OKP paraméterezhetősége lehetővé teszi, hogy a csatlakozó könyvtárak egyedi arculatot alakítsanak ki, gyűjteményeiket a legváltozatosabb módon szolgáltatassák, miközben integrált részévé válnak egy entitás alapú adatmodellen alapuló metaadattárnak és digitális objektumtárnak.

A 2016-ban az új platform megtervezésével elkezdett könyvtárak közötti együttműködés most újabb fázisába érkezett: partnereink véleményezik a specifikációkat, a kifejlesztett modulok számára a könyvtárak adataikat bocsájtják rendelkezésre, tesztelik a rendszer elemeit, majd integrált módon a teljes platformot. 2019 októberében indult el az OKP első modulja, az MKDNY modul (Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása), amelyet 2020 során követ a Könyvtártudományi Szakkönyvtár éles indulása, majd 2021-ben az Országos Széchényi Könyvtár működése valósul meg ebben a modern környezetben.

Mik a fő pillérei ennek a platformnak? Mi adja flexibilitását? Mi által képes bármilyen típusú metaadat befogadására és bármilyen típusú könyvtár kiszolgálására? Milyen módon kapcsolódhatnak kis és nagy, egyetemi és egyházi, köz- és magánkönyvtárak? Milyen módon nyitott a rendszer a levéltári és múzeumi anyagok feldolgozására? Mi valósult meg eddig, és mik a következő lépések a teljes átállásig?

A (könyvtári és bármilyen) platform legfontosabb jellemvonása a rugalmassága. A szabadság, amivel a platform építőelemeiből a résztvevők összeállíthatják a legindividuálisabb igényeknek is megfelelő vázat, amelyet aztán megtölthetnek tartalommal. A hierarchia sok szintjén határozható meg, hogy miképpen kapcsolódjanak egymáshoz az egységek; de fontos, hogy ez a feladat delegálható arra a releváns szintre, ahol a felelősség, és ahol a konkrét végrehajtás történik.

Maga a platform egy váz, egy kommunikációs felület, amelyen a platform építőkövei változatos módon rakhatók össze. Ilyen építőköveként kezeljük a résztvevőket (könyvtárosok, olvasók, kiadók, szerzők, jogkezelők, tudósok stb.), az adatok típusait

és a leíradatok formátumait, a névtereket, a szoftver-modulokat egyaránt. Ezeknek a kapcsolódásai azáltal jönnek létre, hogy a platform a legkülönbözőbb típusok közötti adatcserét és „értést” / kommunikációt tesz lehetővé – nem akad fel a különbözőségeken, hanem megvalósítja azt, ami a diverz anyagokat képes összekötni.

A könyvtár az a hely, ahol a legtöbbfajta tartalom a legkülönbözőbb felhasználókkal, a legsokszínűbb módokon valósul meg. A könyvtár talán a legősbibbi platform az információcserére, a könyvtár épülete a koncentrált munkára.

A 2020 elején kialakult pandémiás helyzet rámutatott arra, hogy korunkban a legrugalmasabb felület az online, felhőalapú adatcsere és a megosztott munkafelület. Technikailag semmi igazán újat nem hozott ez a félév, de inspirálta a korábban ettől az újdonságtól vonakodó felhasználókat, hogy beletanuljanak és használják a már régóta rendelkezésre álló eszközöket.

A 2020-as Networkshop konferencia, amelyen ez az előadás is elhangzott, szintén az online térben zajlott. Talán a legkényelmesebb és legköltséghatékonyabb, legzöldebb módja a konferenciának: ki sem kell tennünk a lábunkat otthonról, és az egymásnak szánt tartalom a világon bárki számára bárhol, akárhonnan elérhető. A NWS online megvalósulása informatikai eszközökkel, egy szerkesztetlen publikáció, stream, majd eltárolt mozgókép formájában a közlés szabadságát, a tévedés kockázatát, esetlegességét, a tartalmak bizonyosfokú kontrollátlanságát eredményezi. Egy olyan szabadságot, amely akkor igazán gyümölcsöző, ha közösségi (esetleg szerkesztőségi) támogatással a megbízhatóság és a hitelesség is társul hozzá.

A tér és idő korlátai ledőltek – szabadok vagyunk ezekben a dimenziókban. Lehetőségünk van használni ezeket a digitális csatornákat – és meglátásom szerint a könyvtár megújulásának a felelőssége is ebben rejlik.

Tömegével jelennek meg a digitálisan születő tartalmak, sokféleségükben: típusát, forrását, tartalmát tekintve sokszínű tartalmak. Újrafogalmazódik a szerkesztőség szerepe, a válogatás, a hitelesítés folyamatai sokrétűek. A könyvtárak talán egyik legfontosabb jellemvonását újra kell fogalmazni: mit jelent a digitális korban hiteles helynek lenni?

Az informatikában az online munkaszervezés régóta alkalmazott módszer. Az Országos Könyvtári Platform fejlesztése is zökkenőmentesen folytatódott az online térben, az egyeztetések rögzítésével könnyebb volt azok megosztása mindazokkal a szereplőkkel, akiket ez érint, a folyamatba később bekapcsolódókkal is. A FOLIO (Future of Libraries is Open¹) közösség is (amelynek az OSZK indulása óta része) a kontinenseken átívelő munka miatt kezdetektől fogva az online térben tartja egyeztetéseit, a munka, a specifikációk, dokumentációk elkészítése, a programok megosztása is ott folyik. Ez eredményezhette, hogy éppen a pandémiás időszak közepette vezette be 10 középmezretű könyvtár a FOLIO platformot elsősorban az Egyesült Államokban, és indult el a Firenzei Nemzeti Könyvtár is élőben.

1 <https://www.folio.org>

Az új platform nemcsak használja a digitális tér adta lehetőségeket, hanem digitális tartalmakat is hoz létre. A katalógus már nemcsak publikálódik a neten, hanem nagyrészt már webből van. Ezáltal törvényszerűvé válik a könyvtári szolgáltatások radikális kibővülése és újrafogalmazása, újrastrukturálása. Az analóg kiadványokat sokszorozni kellett, példányokat kellett előállítani és térben (és időben) eljuttatni az olvasóhoz. A digitális kiadvány megosztása korlátlan példányszámban lehetséges gyakorlatilag időeltolódás nélkül, azonnali évennyel (gondoljunk ezekre az online NWS előadásokra) – azaz az elérhetőség így a megosztás kérdése, és immáron nem a példányosításé. Egészen más logika és felépítés, egyáltalán nem ugyanolyan jellegű sokszorozás. Ezenközben a publikációk és annak részeinek rendszerezése, a rész-egész viszonya, a rendezettség szintjei ugyanazok maradtak azaz a katalógus és a metaadatok analóg kiadványokon kidolgozott rendszere zökkenőmentesen átvihető a digitális tartalmakra. Erről (is) rendelkezik a 2021 elején életbe lépő kötelesepéldány rendelet.

A megosztás forradalma átalakította a felhasználói és publikációs, általánosságban a kommunikációs szokásokat. A tempó felgyorsult, a folyamatok minden szegmensében.

2017-ben, amikor hat, a könyvtári világ legkülönbözőbb szegmenseiből származó jelentős magyar könyvtár megfogalmazta az OKP követelményeit, figyelembe vette mindezeket a lehetőségeket és megsokszorozott feladatokat, és ennek tudatában a teljesség igényével fogalmazta meg azt az együttműködő platformot, amelyben minden típusú tartalom gyűjthető, őrizhető és szolgáltatható, és minden lehetséges szereplő lehetőséget kap arra, hogy részt vegyen a folyamatokban.

A komplexitás, a SOKSZÍNŰSÉG az együttműködés lehetőségeinek minden aspektusában megjelent:

- gyűjteményrészek típusai és hordozói – pl. a webarchiválás, a digitálisan születő kézirat
- együttműködő partnerek – kiadók, kutatók, szerzők, jogtisztázó szervezetek stb.
- adatok: többféle tudományterület, intézményfajta – az adatsémák sokszínűsége
- munkafolyamatok: változó szabályozások, változó felhasználói igények, eltérések a résztvevők (intézmények, részlegek, projektcsapatok stb.) igényei alapján
- együttműködés alapján megosztott rendszerek – létrehozásban, újrahasznosításban stb.

Ezek a követelmények a praktikus megvalósulás érdekében a tenderkiírásban így fogalmazódtak meg a könyvtárak által:

„A cél egy olyan könyvtári informatikai rendszer, könyvtári szolgáltatási platform megvalósítása volt, amelyet több könyvtár, illetve könyvtári struktúra használhat és alkalmas arra, hogy:

- egyes könyvtárak saját könyvtár-automatizálási rendszereként is működjön;
- biztosítsa központi szolgáltatások, adatbázisok, katalógusok kezelését;
- a rendszer egyes szolgáltatásait nem partnerkönyvtárak is használhassák;
- biztosítsa az analóg és digitális dokumentumok adatainak egységes kezelését;

- az analóg és elektronikus dokumentumokat a használók **integrált szolgáltatások** keretében vehessék igénybe;
- együttműködjön különböző **névtér rendszerekkel**, kiemelten a Magyar NemzetiNévtérrel

Az OKP (Országos Könyvtári Platform) rendszer központi része egy új generációs szoftver, könyvtári szolgáltatási platform lesz.”

Hogyan lehet ezt az ambiciózus célt megvalósítani?

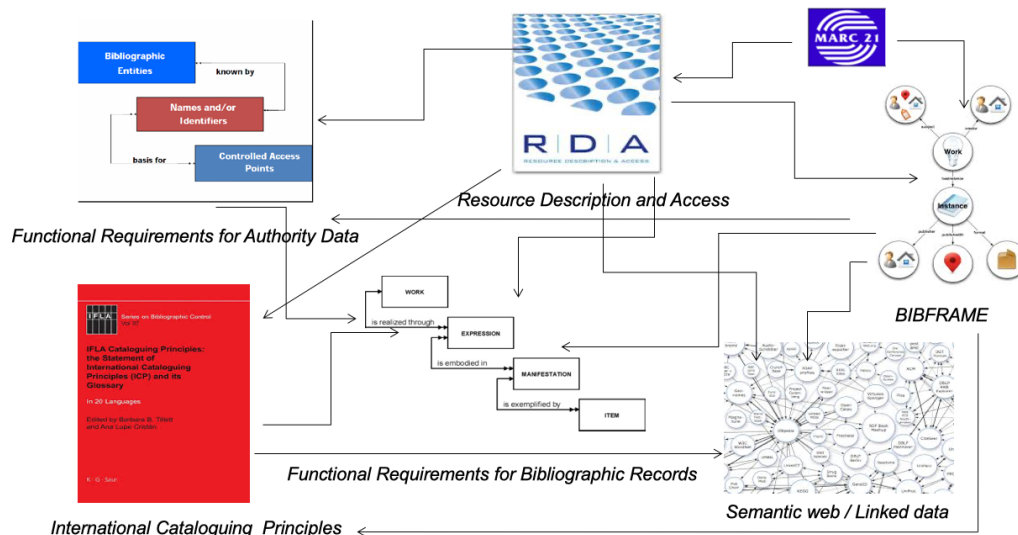
A teljesség igényével megfogalmazott követelmények megvalósításához vezető út akkor lehet sikeres, ha már a megvalósulás folyamatában kitűzzük azt az alapelvet, hogy minden megvalósított funkció igény szerint bővíthető, fejleszthető, cserélhető, kombinálható kell legyen. Minden elemében rugalmasnak és flexibilisnek kell lennie a rendszernek, fenntartható és jövőbiztos csak így lehet. Lehetővé kell tenni, hogy egyidejűleg sokan és sokféleképpen fejleszthessék, gazdagíthassák.

Ebből a kiindulásból szükségszerűen adódtak az alappillérek:

Entitás alapú adatmodell, névterek alkalmazásával

- Flexibilis struktúrájú és értékkészletű szótárakat alkalmazunk a belső feldolgozásban-
- A külvilág számára is érthető szótárak alapján publikáljuk az adatainkat(pl. schema.org alkalmazásával)
- Az RDA alapú katalogizálás alapjait bevezetjük, bármilyen adatcsere formátumot is alkalmazzanak a felhasználók.
- Tripleteket (alany – állítmány – tárgy hármassága), azaz egyszerű állításokat tárolunk, amelyek tetszőleges adatkapcsolatok kialakítására alkalmasak.
- A tripletek kiegészülnek forrás, érvényességi, megbízhatósági információkkal, de szigorúan az alapállítás tekintetében érvényesek, arra vonatkoznak.
- Míg a hagyományos Integrált Könyvtári Rendszerek egy (de legfeljebb néhány) kitüntetett adatcsere formátumban tárolnak, és a dinamikus szolgáltatathatóság kedvéért exportálják az adataikat tripletek-be, triplestore-ba, addig itt natívan univerzális (triplet, elemi állítás alapú) a tárolás módja, így az adat-átalakítás nem kötött adatcsere-struktúrák között, hanem egy flexibilis formátumból (triplet) egy kötöttebb adatcsereformátumba (pl. MARC, BIBFRAME) történik
- A lekérdezések technikailag dinamikusak, nem kell előre tudnom, mit akarok kérdezni.
- Az adatmodell alapja a séma, amely tetszőleges információ-elemek összefűzését jelenti összetartozó információ-egységge.
- Még a legmodernebb adatcsereformátum, a BIBFRAME is csak a könyvtári világ falain belül érthető, ott bír relevanciával – biztosítani kell, hogy kifeje a publikálás és az adatcsere a külvilág számára érthető és használható legyen.

Adatok azonosítása és összekapcsolása

11 | www.folio.org

Forrás / Copyright: Tiziana Possemato, @cult - folio

Ábra 1: Az OKP entitás alapú adatmodellje

Valódi multitenancy: az együttműködés sok szintje

- Az adatok hozzáférés-hierarchiája sokféleképpen valósul meg: vannak saját, közös, konzorciumi stb. adatok, és ezeknek a nézeti egységes megközelítéssel dinamikusan konfigurálhatók.

Modularitás, microservice alapú egységek kapcsolódása platformmá

- A funkciók megvalósítására elemi szoftver-egységek szolgálnak; ezek az alkotóelemek „valamilyen funkció” típusúak (pl. katalógus típusú, kölcsönzés típusú);
- A modulok választhatók, párhuzamosan is használhatók

Flexibilis munkafolyamatok, workflow-k szabad definiálása

- Individuális, kontextusfüggő elágazások, feltételes folyamatok

Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy minden típusú funkcióból létrejön a rendszerben egy alapszolgáltatás, de ez tetszőlegesen paraméterezhető, szoftveres szinten pluginekkel bővíthető, adott esetben akár egy egyedi modullal kiváltható, igény szerint több modul is párhuzamosan használatban lehet pl. egy intézményen belül. A rendszer koncepcióját tekintve tehát központilag nyújt megoldásokat – de a felhasználók ezeket a lehető legindividuuálisabb módon vehetik igénybe.

A feladatok értelmes elosztása, az eredmények közös hasznosítása, a duplumok létrejöttének megelőzése mind azt szolgálja, hogy jelentősebb mennyiségű és pontosabb eredmények szülessenek sokkal kisebb energiáfordítással. Ebben a munkában nagy

szerep jut az automatizált munkafolyamatoknak és feldolgozásoknak, valamint a gép támogatásának – ezenközben a gép tanítható, a feldolgozásának eredményessége javítható.

Annak érdekében, hogy a rendszer folyamatosan fejlődjön és jövőálló legyen, hatékony, az iparágban elterjedt, robosztus, nyílt forráskódú eszközöket alkalmazunk, valamint a FOLIO közösség moduljainak alkalmazásával abból is profitálunk, hogy a nemzetközi fejlesztések során folyamatosan gyarapodó és tökéletesedő modulok számunkra is elérhetővé és alkalmazhatóvá válnak.

A rendszer minden elemében együttműködés alapú; így a stratégia, a koncepció kialakítása, a specifikáció, a fejlesztés, az üzemeltetés, a továbbfejlesztés mind több könyvtár és fejlesztő együttműködésében történik. Nemcsak az OKP alapkoncepciójának az alapja az elemek szabad kombinációja, hanem a FOLIO is ezeket az alapelveket fektette le: **Modularitás – Flexibilitás – Bővíthetőség**

Ebből az alapkoncepcióból jött létre a FOLIO architektúra, amelyben az egyes applikációk programozási nyelv függetlenek, és a rendszer sokszínű elemei között a kommunikációt az OKAPI nevű kommunikációs eszköz biztosítja; nagyfokú szabadságot biztosítva az egyes területeken belül, miközben az azok közötti kommunikáció érthetőségi szabályait pontosan kidolgozza és lefekteti.

A több kontinensen átívelő FOLIO együttműködésnek ékes példái az elektronikus forrásmenedzsment (ERM) és a könyvtárközi kölcsönzés (ReShare) modulok. Az ERM német kezdeményezés, a német könyvtárszövetségek közel két évtizede dédelgetett álmának komplex megvalósulása. A könyvtárak összefogásával megfogalmazott specifikációt egy angol cég (Knowledge Integration) fordította le működő informatikai rendszerre, miközben a metaadat tanácsadó egy svéd, a felhasználói felület (UX Design) megalkotója egy dán csapat volt. A ReShare egy konzorciumi kezdeményezés, amelyhez időközben sok független szervezet csatlakozott, mind a fejlesztés finanszírozása (ez egy teljesen önfinanszírozó közösség), mind a tesztelés, mind a további specifikációk kidolgozása területén.²

A FOLIO alapváltozata 2020 nyarán vált elérhetővé, és már ezen a nyáron 10 középmezretű könyvtár váltotta ki éles üzemen meglévő rendszerét, valamint a Firenzei Nemzeti Könyvtár is az analóg dokumentumok tekintetében FOLIO-t használ. A közeljövőben több tucat könyvtár tervezi a FOLIO bevezetését.³

A FOLIO fejlesztés szorosan kapcsolódik más közösségek fejlesztéseéhez, élénk a tapasztalatcsere egyéb nemzetközi közösségekkel. Ilyen például a Mellon Alapítvány által támogatott Linked Data for Libraries (LD4L) és a Linked Data for Production (LD4P) – azaz Kapcsolt Adatok a Könyvtárakban / Kapcsolt Adatok a Termelésben (Gyakorlatban). Ennek a kezdeményezésnek a fő fókusz a kutatási eredmények minél

2 <https://www.indexdata.com/reshare/>
<https://www.k-int.com/portfolio/folio-erm/>

3 <https://wiki.folio.org/display/COHORT2019/Implementation+Details>

átfogóbb gyakorlati alkalmazása a valós könyvtári folyamatokban. Németországban olyan erős a FOLIO közösség, hogy több modult is fejlesztettek (pl. a lipcsei egyetemi könyvtár az e-kölcsönzési statisztikát), és idén már negyedik alkalommal rendezték meg a többnapos német FOLIO napok konferenciát. Az előadások idén mind az LD4, mind a német FOLIO napokon online zajlottak, az előadásai az interneten (YouTube, honlapok) elérhetőek az érdeklődők számára.⁴

Az OKP fejlesztés kapcsán az elmúlt másfél évben több modul is létrejött: az MKDNY modul, amely a régi könyvek feldolgozását és szolgáltatását támogatja; a Névtér, amely az entitás alapú feldolgozás alapja; a Országos Tartalomszolgáltató Rendszer (OTR), amely tetszőleges forrásból képes digitális tartalmakat honlap-jellegű szolgáltatássá alakítani. Az első elkészült és 2019-ben éles szolgáltatásként bevezetett OKP modul az MKDNY volt. Külső szemlélő számára ez egy néhány metaadat bevitelére szolgáló egyszerű beviteli űrlap, némi felhasználókezeléssel. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, a platform szinte minden elemének meg kellett valósulnia, a flexibilis adattárolástól a konfigurálható katalóguson keresztül a kereshető discovery felületig. Az MKDNY szolgáltatás alapja, hogy a kulturális örökség védelméről szóló törvény alapján a kulturális miniszter rendeletben szabályozta a muzeális könyvtári dokumentumok nyilvántartásának kötelezettségét. Eszerint a könyvtárak kötelesek a birtokukban lévő muzeális dokumentumokat nyilvántartani és az adatokat az Országos Széchényi Könyvtárnak bejelenteni. Ugyanez a rendelet előírja valamennyi az örökségvédelmi hatóság által védetté nyilvánított könyvtári dokumentum nyilvántartási kötelezettségét is.

A dokumentumok bejelentéséhez készült űrlapon az azonosításhoz szükséges legfontosabb adatok rögzíthetők. Ezeket szabványos bibliográfiai rekordokban tároljuk. A muzeális dokumentumok nyilvántartását szolgáló adatbázis⁵ egyben a MOKKA-R-nek is része.

A Névtér felépítéséről, az entitások kapcsolatairól a könyvtári rendszerekben és azokon túlmutatóan, a 2019-es NWS előadáson részletesen beszámoltam, az érdeklődőknek javaslom, hogy vagy az előadás felvételét, vagy a konferenciakötetben az írott cikket tanulmányozzák.⁶

Az OTR-ben az első jelentősebb szolgáltatások között találjuk a Földabroszt⁷ és a Fotóteret⁸. A Földabrosz folyamatosan bővülő adatbázis, jelenleg csaknem ezer, 1850 előtt nyomtatott hazai és külföldi térképet tartalmaz, amelynek jelentős része a 18. században készült, de több 17. századi kiadás is gazdagítja a könyvtárunk alapítójától, gróf Széchényi Ferencről származó gyűjteményt. A Fotóteret bázisát alkotó gyűjtemény közel

4 2020 Conference LD4:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLx2ZluWEZtIAETxLY-TaqJWsRMNY59r9v>
 FOLIO Vortraege / Veröffentlichungen: https://www.folio-bib.org/?page_id=63

5 <https://mkdny.oszk.hu>

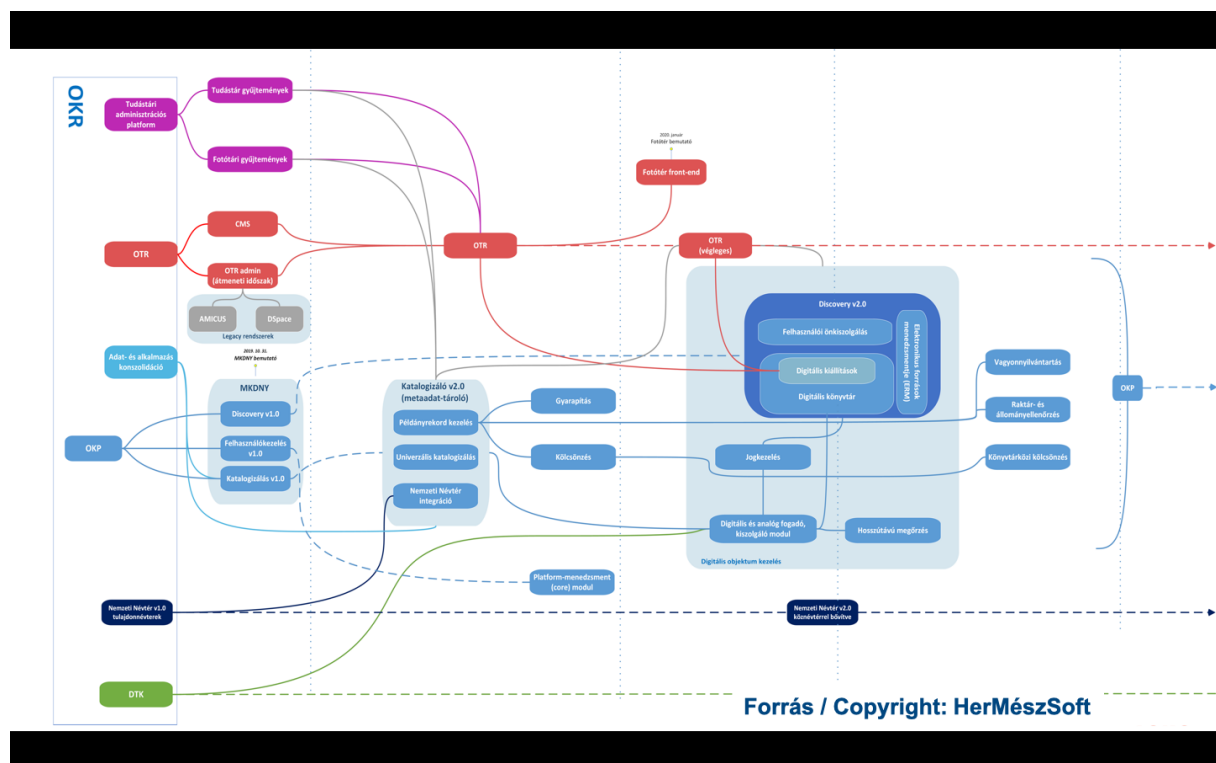
6 <https://kifu.videotorium.hu/hu/recordings/32327>

7 <https://foldabrosz.oszk.hu>

8 <https://foter.oszk.hu>

hatszáz ezer fényképet tartalmaz. Az alkotók törekvése szerint minden gyűjteményrész legizgalmasabb, legjobb képeinek reprezentatív válogatását szolgáltatja, és támpontokat ad a további kereséshez. Egyes különleges, forrásértékű gyűjteményrészeinket teljes körűen kerülnek digitalizálásra.

Olyan szolgáltatások ezek, ahol a flexibilisen bővíthető CMS-szerkesztő (WordPress speciálisan fejlesztett pluginokkal, egyszerű elemekből fejlesztés nélkül összerakhatóan) és a többféle adatforrásból dinamikus módon kinyerhető adatok (metaadatok és digitális objektumok) egyedi designnal kerülnek bemutatásra. A technikai újdonságot az adja, hogy a nyilvánosan elérhető és folyamatosan fejlődő nyílt forráskódú WordPress kiegészül olyan könyvtárspecifikus elemekkel (pluginokkal), amelyek egyrészt könnyen összekapcsolhatóvá teszik a könyvtári metaadatokat és digitális objektumokat, dinamikus szelekcióval, másrészt az összeállítás kapcsán az adminisztrátor next-next-finish módon összeválogathatja az általa preferált elemeket.

Ábra 2: Az OKP fejlesztés állomásai

A 2020-as évben a legfontosabb modulok elkészülnek, funkcionális tesztelésük megkezdődik, az adatok migrálásra kerülnek, és kezdetét veszi az integrált teszt. Ahol lehetséges, tesztüzemben elindulnak olyan folyamatok, amelyek kapcsán a mindennapi munkát már most megkönnyíti az OKP használata. Ilyen a Könyvtártudományi Szakkönyvtár moduljainak fokozatos bevezetése, párhuzamos üzemben.

Elsődleges cél az OSZK (KSZK) szolgáltatásainak komplex megújítása. Következő lépésként az országos szolgáltatások következnek, a közös katalógus (MOKKA) és a könyvtárközi kölcsönzés (ODR) tagkönyvtárai lesznek képesek az általuk használt

funkciókat az OKP-ban megvalósítani. A Névteret szerkesztő intézmények összefogása is hamarosan megkezdődik, a Digitális Bölcsészeti Központ szakmai irányításával. A jövőben tetszőleges típusú és nagyságú könyvtár szabadon csatlakozhat a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség által üzemeltetett felhőben elérhető OKP-hoz, és költözhetnek be teljesen kiváltva jelenlegi IKRjüket, vagy csak részlegesen használva az OKP funkcióit.

A legelőször elkészült modulok a platformra jellemző funkcionalitást fedik le. Az egyes funkciók a legkisebb műveletre, microservice-re lebontottak, pl. az adatbázisba írás egy külön funkció, amely a paraméterezéstől függően képes megkülönböztetett módokon, akár külön adatbázisokba írni. Az együttműködés kialakításának legfontosabb modulja az alapmodul ("Core"), amelyben az intézményeken belüli és az intézmények közötti kapcsolódások és hierarchia, valamint a választott és használt modulok és adatbázisok összeállítása történik. Fontos funkció a paraméterezés: a katalogizálóra vonatkozó beállítások, a felhasználó azonosítás paraméterezése, a könyvtárra jellemző arculati elemek beállítása. Az áramvonalasított kommunikáció és feldolgozás alapfeltétele a nagyon individuálisan kialakítható, akár konzorciálisan intézmények közötti delegálásra is lehetőséget adó munkafolyamat (workflow) modul.

A hagyományos könyvtári modulok mind megvalósítják elemi szinten a legfontosabb alapelvek megvalósulásait: az entitás alapú adatkezelés a lokális és a nemzeti névtér integrációjával; változatok és versengő adatok kezelése, flexibilisen összeállítható statisztikák, munkafolyamatok, többfajta szereplő összekötése stb. Az eddig elkészült alapvető könyvtári modulok: katalogizáló, katalógus, gyarapítás, állományilvántartás, raktározás. A modulok folyamatosan fejlődnek tovább, a fejlesztés több lépcsőben zajlik – az alapvető funkcionalitás megvalósítása az első változat, majd a tapasztalatok, valamint más csatlakozni szándékozó könyvtárak specialitásai alapján készülnek ezek bővítményei, a következő release-ek.

A bevezetés folyamatában jelentős kihívást jelent az adatmigráció. A sokféle rendszerben az évtizedek alatt összegyűlt metaadatok sok pontatlanságot, redundanciát, duplumot is tartalmaznak; vannak hiányok és következetlenségek, feldolgozási eltérések, versengő adatok, adatvesztések stb. A migráció és adattisztítás hangsúlyos feladat, hogy az új rendszerbe migrált adatok minél megbízhatóbbak, hitelesebbek legyenek. Könyvtárközi összefogás, együttműködés szükséges az adattisztításban is.

Az OSZK számára igényelt platform azért ennyire átfogó, és azért van ilyen sok újonnan megvalósuló komponens, mert a meglévő rendszerek mind elavultak voltak, nem voltak újrahazsnosítható, továbbfejleszthető, integrálható komponensek. Ez adta a fejlesztésnek azt a szabadságát, hogy konzekvensen tudjuk alkalmazni a rendszer alapkoncepcióját, a megfogalmazott alappilléreket, amelyek a rendszer minden elemében maradéktalanul megvalósulnak.

Az OKP flexibilitása lehetővé teszi az apró lépéseket, a megfontolt, lépésről lépésre történő építkezést. Nagyon fontos, hogy a számos problémában és nehézségben képesek legyünk meglátni a kihívást és a siker esélyét. Hasznos lehet félretenni a kritikus

részünket; hogy ahol esetleg akadályt látunk, ott a megoldás felé mozdítsuk előre a folyamatot.

Az OKP nyitott rendszer, minden tekintetben. A résztvevőkön múlik, hogy belépnek-e a tágra tárt kapun, és képesek-e hatékonyan hozzátenni az ő tudásukat és tapasztalatukat a rendszer fejlődése és érlelődése érdekében. Büszkék vagyunk arra, hogy összefogással idáig eljutottunk – és bízunk benne, hogy az elért eredmények láttán partnereinkben megnő a bizalom, és együtt építhetjük tovább a könyvtári szolgáltatásokat, az üres platform vázat megtölthetjük élő, releváns tartalommal – a magyar és a nemzetközi könyvtárak közösségében!